

**R. P. Christophori Gillii, Ex Brigantio Lvsitaniæ, Societatis
Iesv, Et in Conimbricensi Academia S. Theologiae
Professoris; Commentationvm Theologicarvm De Sacra
Doctrina, Et Essentia atque vnitæte ...**

Gil, Christovão

Coloniae Agrippinae, 1610

Distinctio fundamentalis attributorum diuinorum non sumitur ab
extrinseco, sed à plenitudine perfectionibus diuinæ. cap. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82291](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82291)

est de naturalibus. Dixi verò, quasi partialiter, quoniam ratio sapientiae diuinæ est vna specificè, & non sumit distinctionem quasi specificam virtualem ab obiectis secundarijs, sed solummodo quasi extensionem eiusdemmet rationis, ac modi sapientiae: & ita respectu diuersorum attributorum creatorum potius est virtualis distinctio, quasi partium integrantium infinitudine extensionem diuinæ sapientiae, quam rationum quasi specificarum.

XV.

Ad tertium negandum est, sequi duo illa absurda. Vt vero constet non sequi primum, obseruandum est dupliciter posse haberi plures conceptus de eodem subiecto, vel ita vt per eos agnoscantur plures veritates, quam per pauciores, vel ita vt eadem: si primo modo se res habeat, arguitur maior perfectio virtutis intellectus ex parte eius, qui plures de eodem obiecto potest elicere conceptus: quoniam perfectius attingit, ac penetrat eius intelligibilitatem: si secundo modo nequaquam: quoniam eiusmodi pluralitas non prouenit ex maiore lumine intellectuali, imò ex imbecillitate ipsius: ratione cuius non potest simul, & vnico actu, sed per partes capere id, quod perfectius lumen vnico intuitu comprehendit, qua ratione est inæqualitas in notitia naturali Angelorum: nam superiores, qui intelligunt per species magis vniuersales, vnico actu percipiunt omnia representata per vnicam speciem sibi proportionatam, quæ inferiores ob defectum luminis intellectualis non nisi per plures species, & actus percipiunt. Hoc posito, dicendum ex illa sententia, sequi intellectum minus perfectum habere plures conceptus de eodem obiecto non priore, sed posteriore modo: id vero non est absurdum, vt patet, quoniam non penetrantur plures veritates ab intellectu minus perfecto, sed eadem, imperfectiore tamen modo. Ad rationem, qua sequi ostenditur, respondeo limitationem intellectus non esse in causa, vt percipiat plures veritates obiectiuas, quam intellectus illimitatus: sed vt percipiat easdem, vel pauciores imperfectiore modo, hoc est non vnico actu comprehensiuo, ac distincto, sed pluribus inadæquatis, qui omnes adhuc distant infinito intervallo ab ignoscibilitate infinita Dei: & in hoc eodem sensu verum est, intellectum, quo fuerit magis imperfectus, ac limitatus, indigere pluribus conceptionibus, vt saltem particulatim attingat id, quod perfectior intellectus simul apprehendit, vt bene explicat Caietan. 1. p. quæst. 13. art. 7. ex quo non sequitur

rusticum percipere plures veritates de Deo, quam sapientem, nec hunc quam Angelum, nec Angelum inferiorem, quam superiorem. Ad probationem secundi absurdi respondetur, si cum limitatione intellectus, vel potentiae agnoscentis, nihil aliud concurret, manere inæqualitatem cognitionum intra eandem speciem: vt patet exemplis in argumento adductis: si tamen interueniat alia causa determinans ad actum specie distinctum, non esse varietatem penes solam intensionem, vel remissionem claritatis actuum, vt patet in notitijs Angelorum: nam notitia, qua superior comprehendit vnū aliquod genus, & omnes eius species, distinguitur specie à pluribus notitijs, quibus Angelus inferior easdē species singulatim percipit, quia scilicet variatur medium, hoc est species, vt ratio formalis obiecti. In nobis vero ita se habet, quoniam ad cognoscendas perfectiones diuinas, vt mur pluribus medijs, hoc est diuersis perfectionibus creatis, nec in diuina ferimur immediatē sub vna ratione motiua, vt feruntur beati, sed sub diuersis, & ideo sicut diuersæ notitiæ rerum, seu perfectionum creaturarum distinguuntur specie, ita etiam cum ex earum analogia diuinas intelligimus, habemus plures actus specie distinctos.

Distinctio fundamentalis attributorum diuinorum non sumitur ab extrinseco, sed à plenitudine perfectionis diuinæ.

CAPVT X.

Circa distinctionē fundamentalem est cōtrouersia inter Theologos, conueniātne Deo non præintellecto ordine ad creaturas. Negat Durand. in 1. d. 2. q. 3. à num. 15. Argent. d. 6. q. 1. art. 3. ad primum Alexand. Godofred. quodlib. 7. q. 1. apud Aureol. in 1. d. 8. quæst. 3. art. 1. adiuncto penultimo argumēto, initio quæstionis allato pro ipsius opinione. In eandem videbuntur inclinasse Doctores citati cap. 8. num. 4. quatenus explicantes distinctionem fundamentalem perfectionum diuinarum, recurrunt ad eminentiam essentiae diuinæ, ratione cuius æquipollet pluribus rebus distinctis actu ex natura rei: & quatenus diuersimode illis respondet, dicitur distingui virtute. Ex quo sumitur primum fundamentum huius opinionis. Distinctio virtualis ratione æquipollentiæ à re actuali esse, ac intelligi nequit, absq; ordine ad actuale: atque adeo quicunq; distinctionem fundamentalem perfectionum diuinarum

I.

Durand.
Argent.
Godofred.

virtualem appellant, eo ipso censent non dari absque ordine ad actualem. Secundo si nulla creatura esset possibilis, non daretur vlla distinctio fundamentalis in Deo: ergo ea sumenda est in habitudine ad res creatas actu distinctas. Patet consequentia, quoniam nihil dissoluitur sublato altero, nisi id pertineat intrinsece ad rationem eius formalem, aut sit causa, à qua essentialiter pendeat, aut proprietas necessariò consequens ad essentiam, aut denique extremum terminans habitudinem aliquam ipsius necessariam: creaturæ non pertinent intrinsece ad rationem formalem distinctionis fundamentalis perfectionum diuinarum, non sunt eius proprietates, vt per se patet: ergo vel causa, vel terminus habitudinis, quæ ad distinctionem præintelligitur. Antecedens ostenditur, quoniam opposita non sunt sibi ratio, aut causa essendi, in essentia diuina præciso ordine ad creaturas non est nisi summa vnitas, & identitas actualis opposita omni prorsus distinctioni, ac pluralitati: ergo ex ipsa sumi nequit distinctio fundamentalis. Tertio nihil habens rationem imperfectionis tribui potest Deo, nisi per ordinem ad creaturas: omnis distinctio est imperfectio, quare non tribuenda est Deo absque ordine ad creaturas. Maiorem explicat Durand. quoniam imitabilitas præciso ab vna creatura habet admixtum aliquid limitationis, & imperfectionis, & ita singulæ idæ hoc modo limitatæ sunt imperfectæ in genere exemplaris: quia tamen hæc limitatio non est in ipsa diuina essentia secundum se, sed in ordine ad creaturas, quæ illam secundum mensuram imitantur, non est absurdum eam admittere. Assumptio vero patet: quoniam omnis distinctio inducit finitudinem, ac limitationem in genere perfectionis simpliciter: impossibile quippe est, vt sint plura simpliciter infinita quo ad essentiam: quare plura per quamuis distinctionem resultantia necessariò erunt finita in genere entis: si enim distinctio sit mutua, qualis est inter plerasque perfectiones Dei absolutas, singulæ debent excludere alias à propria ratione formali intrinseca: & ita continebuntur terminis propriæ essentiæ: verbi gratia, sapientia non includet rationem formalem iustitiæ, misericordiæ, & cæterarum, & ita non erit ens simpliciter infinitum.

II.

Torres.

Torres 1. p. quæst. 28. art. 2. disput. 2. dub. & aliqui recentiores existimant, licet non forent creaturæ vllæ possibiles, adhuc futuram esse distinctionem fundamentalem inter attributa, maximè inter in-

tellectum, & voluntatem, propter ordinem, quem habent ad processiones diuinas. Id vero probatur, quoniam cognita distinctione actuali processuum, ac relationum diuinarum innotescet distinctio inter intellectionem, volitionemque diuinam: ergo licet non sint vllæ omnino creaturæ, aut ordo ad ipsas, erit distinctio fundamentalis, inter sapientiam, & amorem Dei. Antecedens patet, quoniam absque comparatione vlla ad creaturas in essentia diuina, quatenus est intellectio, aut amor, est fundamentum eius veritatis, qua verbum diuinum dicitur procedere per intellectionem, non per amorem: è contra vero Spiritus diuinus per amorem, nõ per intellectionem: omnis autem affirmatio aut negatio nititur aliqua distinctione: quapropter si absque ordine ad creaturas possunt enunciari termini contradictorij de volitione, & intellectione diuina, absque eodem præintelligi debet in ipsis distinctio fundamentalis.

III.

In hac controuerfia vnum est certum, alterum versatur in dubio: certum est essentiam diuinam ratione suæ infinitatis ex se primo radicaliter vendicare fundamentum distinctionis secundum rationem ratiocinatam. dubium vero est, an distinctio fundamentalis sumatur complete ab infinitudine diuina absque ordine ad obiecta extrinseca, ita vt eo sublato dissoluatur ratio distinctionis: hæc vero dissolutio ex duplici radice nasci potest, vel quia sublato ordine ad creaturas tolluntur ipsæ perfectiones diuinæ, & consequenter distinctio ipsarum, vel quia manente infinita perfectione Dei, non est ratio distinctionis fundamentalis absque vllò ordine. Prior sensus non pertinet ad institutum, non enim hic agitur de ordine ad creaturas ipsarum perfectionum diuinarum in se: posterior vero maximè: quæritur enim vtrum manente infinita perfectione essentiæ diuinæ, vt in se est, consistat distinctio fundamentalis absque vllò ordine ad plures creaturas actu distinctas. Vt vero distincte pateat, in quo sit præsens difficultas, notādū duo rerū genera concipi posse in ordine ad quas sumatur distinctio fundamentalis perfectionū diuinarum, nimirū personas, ac processiones ipsarum diuinæ, & creaturas. Harum vero quatuor genera cōsiderari possunt, scilicet cōceptiones actuales, obiecta ipsarum perfectionū, cōnotata, & participantia, quibus vnica, ac simplex diuina perfectio multipliciter æquipollet. Posita vero quæstio nõ intelligitur in ordine ad plures conceptus actuales: in hoc enim sensu tractata est.

cap. 9.

cap. 9. num. 3. Non item in ordine ad obiecta: nam, si singulæ rationes non possunt cognosci absque habitudine ad propria obiecta, non etiam agnoscitur poterit distinctio ipsarum, non considerata habitudine ad plura actu distincta: poterit autem, si singulæ sint intelligibiles absque habitudine ad propria obiecta: an vero hoc fieri possit, dicam alibi, & quoniam connotata ad extra vel sunt effectus, vel obiecta, ad eundem locum referuabitur explicatio ipsorum. Ad hunc vero locum solum spectat questio, an sit in Deo distinctio fundamentalis absque habitudine ad plura actu distincta, quibus diuina natura æquipolleat, siue quæ eminenter contineat. Porro eorum, quæ continentur eminenter, quædam sunt etiam formaliter in Deo, verbi gratia sapientia, iustitia, misericordia; quædam minime, vt sol, ignis, aer: & horum eadē est ratio, ac de connotatis, vel obiectis: nam sunt veluti obiecta idearū diuinarum, à quibus etiam connotantur. Restat ergo controuersia solum de attributis comparatis cum personis, aut processionibus diuinis, itemque cum perfectionibus naturalibus, quarum similes sunt in Deo formaliter, quæ non solum eminenter, sed æquiualeenter etiam continentur creatas.

IV.

Thom.

Alex. Aug.

Palat.

Capreol.

Thom.

Palat.

Dico primum, distinctio fundamentalis perfectionum diuinarum conuenit per se primo essentia diuinæ, absque ordine ad creaturas. Traditur à D. Thoma in 1. d. 22. q. vi. art. 3. ad 3. ubi loquens de bonitate, sapientia, & alijs attributis diuinis, sic ait, *Et horum diuersitas non sumitur per ordinē ad creaturas, imò potius ē conuerso: quia ex hoc, quod ratio bonitatis, & sapientia differt in Deo, diuersificatur in creaturis bonitas, & sapientia, non tantum ratione, sed re.* accedit Bachon. in 1. d. 2. q. 2. art. 3. & 4. Alexand. Augustinian. apud Argent. loco citato. Hispanens. in 1. d. 8. q. 4. art. 3. Notabil. 4. & art. 4. ad argumenta ultimo loco posita contra 2. conclusionem. Capreol. q. 4. art. 2. ad argumenta ultimo loco inducta contra 2. conclusionem, qui pro se citat D. Thom. in alijs etiam locis, vnde nō est credendum id, quod ait Palat. in 1. d. 2. disput. 2. nempe D. Thom. 1. p. q. 13. art. 4. mutasse sententiam, hoc enim non latuisset. Capr. Caiet. & alios Thomistas, nec illo ar. 4. asstruitur à S. Thom. Aliquid, vnde id colligatur: solū enim ait, nomina diuina nō esse synonyma, quia id, quod est vnum, ac simplex re ipsa, significant sub multis rationibus, hoc est conceptionibus mentalibus: Hoc vero nihil facit ad presentem questionem: nā siue distinctio fundamentalis sumatur à creaturis actu distinctis,

siue non, adhuc verum est nomina diuina nō esse synonyma, quia significant obiectū vnū simplex sub multis rationibus. solum ob stare videbitur id, quod ait in solutione ad 4. nempe Deum idē esse vnum, & plura secundum rationem, quia intellectus noster ita multipliciter apprehendit eum, sicut res multipliciter ipsum representant: ex quo sequitur sublata multiplici representatione rerum, & nostro intelligendi modo imperfecto, non fore Deum multiplicem secundum rationem: atque adeo distinctionē virtualem ipsius sumi per ordinē ad plura actu re ipsa distincta. Verū nec ex hoc dicto colligitur D. Thom. se retractasse: quandoquidem, vt notat Caiet. eodē art. S. Thom. cum ibi agat de distinctione nominum, solum attendit ad multiplicitatem rationum formalium, hoc est conceptionum mentalium, nō vero rationum obiectiuarum: & ita ex eo dicto solum habetur, perfectionem diuinā nō esse actu multiplicem secundum rationes formales intentionales, nisi cognoscatur imperfecte secundum quod representatur à creaturis: cum quo tamen nō repugnat, vt secundum rationes obiectiuas sit virtualiter multiplex absque habitudine ad creaturas actu distinctas: nā vt ibidē obseruat Caiet. cum decisione eius art. stat vtraque pars contradictionis de distinctione formali, ex natura rei attributorum diuinorum: & si vera esset sententia Scoti affirmans, sanē distinctio attributorum, non penderet à distinctione rerū creaturarum. ergo si doctrina illius art. non repugnat illi sententiæ, non repugnabit etiam nostræ, quæ distinctionem fundamentalem negat sumi in ordine ad creaturas actu distinctas.

V.

Fundamentum huius assertionis est: quoniam ante illum ordinē ad creaturas, possunt enunciari de diuersis perfectionibus diuinis termini contradictorij. hoc autē fieri nequit, nisi ante eiusmodi ordinē sit distinctio fundamentalis: ergo ea præcedit ordinē ad creaturas. Assumptio patet, quoniam de eadem re nō possunt enunciari termini contradictorij, nulla interueniente distinctione: sola distinctio rationis actualis non facit est ad verificandos terminos contradictorios, quorum alter est realis, ac positivus, & quo ad cōuenientiam, independens ab actu intellectus: distinctio enim rationis nō mutat veritatē obiectiuam subiecti: ergo si ante omnē ordinē ad creaturas de perfectionibus diuinis enunciantur termini contradictorij, nō dependēs ex operatione intellectus quo ad significatū obiectiuū, necesse est admittēda est distinctio fundamentalis absque

absque ordine ad creaturas. Maior propositio ostenditur, quoniam si per impossibile non essent creaturae, aut ordo ad ipsas, adhuc verum esset, Verbum diuinum procedere per intellectum, non per volitionem: quod argumentum supra retuli pro sententia Torrensis. Idem vero constat etiam in alijs perfectionibus, quoniam etiam si per impossibile non esset vlla creatura capax bonitatis, & scientiae practicae, adhuc verum esset dicere, ars diuina est ratio faciendorum, bonitas non est ratio faciendorum: etenim scientia diuina practica, sicut secundum se est prior creaturis, ita etiam est quoad distinctionem fundamentalem, quam vendicat quatenus ars est, neque ex eo, quod in nobis ars est ratio operandi, non autem bonitas, perfectiones diuinae ita se habent, imò vice versa: idcirco enim scientia practica creata continetur intra certos limites perfectionis secundum essentiam, quia inadæquate imitatur perfectionem diuinam, quatenus scientia practica est, non vero quatenus bonitas est: quemadmodum ergo prius est, essentiam diuinam esse inadæquate imitabilem secundum alias, atque alias rationes virtuales perfectionis suae infinitae, quam creaturas esse in se actu distinctas, etiam secundum esse possibile, quoniam semper esse causatiuum, est prius saltem natura, quam causabile, ita etiam prius est distinctio fundamentalis ipsius, in qua nititur diuersitas imitabilitatis passivae inadæquate, quam distinctio actualis rerum ideatarum.

VI.

Secundo multiplicitas, fundamentalis perfectionum diuinarum, est prior multiplicitate reali etiam possibili creaturarum: ergo non completur in ratione distinctionis supposito ordine ad pluralitatem actualem creaturarum. Patet consequentia, nihil enim pendet intrinsece quo ad suum esse, neque completur ab eo, quod est posterius. Antecedens ostenditur, quoniam pluralitas non potest oriri ab vno, in quantum vnum, sed quatenus est virtute multiplex: pluralitas creaturarum non est à se, sed à Deo, ergo ex parte eius præcedere debet multiplicitas fundamentalis, ratione cuius perducatur ad actum pluralitatem actualem creaturarum: si enim quæramus rationem cur sapientia ac iustitia creata sint perfectiones actu distinctae, respondebimus id provenire ex limitatione, ac termino essentiae, quo utraque circumscribitur: si vero posterius quæramus, cur ita circumscribatur, recurrere tandem debemus ad causam primam, quam perfectiones istae inadæquate imitantur, & ad eius actio-

nem, & potentiam qua fiunt: ergo saltem ex parte essentiae, ut diuersimode est imitabilis, distinctio fundamentalis præcedit actualem creaturarum. Denique distinctio fundamentalis dicit ordinem ad actualem intellectus, ut enim ostendi cap. 6. quamuis distinctio rationis perfectionum diuinarum sit subiectiue in intellectu, est nihilominus radicaliter, & fundamentaliter in obiecto: atqui totum fundamentum respondens distinctioni actuali intellectus, distinctis conceptibus percipientis vnā, eandemque perfectionem diuinam infinitam, est in ipsamet absque vllō ordine ad creaturas: ergo in ipsa quoque eodem modo erit distinctio fundamentalis. Assumptio probatur: nam fundamentum multiplicis rationis secundum esse intellectū, est intelligibilitas obiectiua cui respondent, & adæquantur diuersae conceptiones mentis: at vero omnis intelligibilitas obiectiua perfectionū diuinarum, fundatur in entitate ipsarum: hæc autem est prior omni multiplicitate creaturarum: ergo & fundamentum multipliciter actus actualis secundum rationem perfectionum diuinarum est in ipsis, & ab ipsis, absque ordine præuiō ad creaturas. Quemadmodum enim ex infinitate entitatis, ac perfectionis diuinæ provenit, ut sit inadæquate, & multipliciter imitabilis à creaturis, ita etiam ab infinitate intelligibilitatis ipsius obiectiuae oritur, ut ab intellectu nostro sit inadæquate, & multipliciter intelligibilis: & quemadmodum intelligibilitas nititur ipsa entitate, ita & multiplicitas intelligibilitatis nititur obiectiua multiplicitate fundamentalis eiusdem perfectionis infinitae.

Dico secundum. Nulla distinctio fundamentalis perfectionum diuinarum sumitur per ordinem ad processiones diuinas. Sensus est, ipsum velle, & intelligere diuinum, siue sapientiam, & amorem, & quasuis alias perfectiones absolutas, prius nostro modo intelligendi habere distinctionem fundamentalem, quā intro ducitur ordo ipsarum ad processiones vel personarum procedentes. Fundamentum est, quoniam omnis ratio diuina absoluta, & omnis proprietas illam consequens, est prior, & independens à rationibus notionalibus: distinctio autem fundamentalis, est quædam proprietas perfectionum diuinarum fundata in plenitudine ipsius esse diuini: ergo est suapte natura prior possessionibus, & quasuis alia ratione notionali: & consequenter non sumitur per ordinem ad illas: Secundo, si reddenda sit ratio, cur Verbum diuinum sit filius, non autem Spiritus sanctus,

VII.

recurr-

recurrendum est ad modum procedendi per intellectum, & voluntatem: ergo distinctio fundamentalis intellectus, & voluntatis, & operationum vtriusque, non sumitur in ordine ad distinctionem actualem perfectionum, & personarum diuinarum. Antecedens ostenditur in materia de Trinitate: consequentiam probo, quoniam si ante processionem Verbi, & Spiritus sancti, & eorum distinctionem actualem, non est distinctio fundamentalis intellectus, & voluntatis, sapientiae, & amoris, non potest reddi tanquam ratio discriminis inter modum processionis vtriusque, quod filius procedat per intellectum, Spiritus sanctus per voluntatem: nam si intellectus, & voluntas distinguuntur per ordinem ad processiones, ante illas nondum intellectus est fundamentaliter distinctus à voluntate: ergo non potest verificari Verbum procedere per intellectum, & non per voluntatem: ad veritatem enim huius necessarium supponitur aliqua distinctio intellectus à voluntate: non est actualis, ut patet ex dictis: ergo fundamentalis. Denique omnis ratio formalis dissoluitur sublato per impossibile ordine sibi intrinseco: contra vero, si manet, etiam si illud ex suppositione impossibili tollatur, non necessarium illud includit: at sublatis per impossibile personis diuinis, vel saltem cogitatione praecisus, adhuc intellectus, & voluntas diuina, sapientia, & amor distinguuntur fundamentaliter: ergo illorum fundamentalis, distinctio non sumitur per ordinem ad processiones, vel personas diuinas. Assumptio constat: nam si fingantur impossibiles processiones manente Deitate, adhuc Deus esset formaliter sapiens sapientia, non amore, adhuc intelligeret intellectu, non voluntate: & quod ad omnia, quae secundum esse actuale, vel intelligibile in nobis praestant perfectiones hae re ipsa distinctae, nihil in Deo deficeret, quod tamen alioquin posset sine imperfectionis nota competere: propria vero ratio distinctionis fundamentalis consistit in hoc, ut vnica, & indiuisa perfectio non minus actuet, & perficiat subiectum quo ad esse actuale, & intelligibile, quam alioquin actuarent plures perfectiones actu distinctae: ergo in hoc praestarent perfectiones diuinae, sublato etiam per impossibile ordine ad processiones, distinctio fundamentalis ipsarum adhuc maneret, etiam si fingeretur impossibilis pluralitas processionum, & perfectionum diuinarum.

VIII.

Vt respondeatur primo fundamento,

quod sumitur à ratione eminentiae, siue aequipollentiae, obseruandum est, in eminentia, vel aequipollentia vnus rei simplicis, continentis per modum vnus perfectiones plures in rebus alijs dispersas. considerari posse, tum ipsum respectum eminentiae, vel aequipollentiae, tum praecisum & immediatum fundamentum singulorum respectuum ad res distinctas, quibus aequipollet: si consideretur respectus, planum est necessarium inuolui ordinem ad plura actu distincta: impossibile est enim esse, vel concipi habitudinem vnus ad plura, quibus aequipollet, non dato, vel intellecto ordine ad ipsa plura: si vero consideretur fundamentum ipsius, non est opus, ut ordo ad plura praecedat, vel preintelligatur, nulla enim relatio praecedit suum fundamentum re ipsa, vel secundum intellectum. Hoc posito, negandum est antecedens primi fundamenti: nam distinctio fundamentalis non consistit in ipsa aequipollentia, aut ordine ad plura actu distincta, sed in fundamento ipsius, hoc est in perfectione entitativa subiecti, ratione cuius est aptum concipi multipliciter sub rationibus repertis in rebus alijs, actu ex natura rei distinctis. Ad secundum respondetur, si sublata possibilitate creaturarum supponatur, manere essentiam diuinam cum eadem plenitudine perfectionis, quam suapte natura habet, adhuc mansuram distinctionem fundamentalem perfectionum diuinarum: non minus enim facta illa hypothese, Deus esset intelligens per intellectum, & non per voluntatem, ac modo est: Et ita negandum est antecedens in hoc sensu, ad cuius probationem respondeo, summam vnitatem & identitatem ex natura rei actualem non opponi distinctioni, & pluralitati fundamentalis, imò esse fundamentum illius: non opponi, quoniam de facto vtraque reperitur in Deo: esse fundamentum eius, quoniam sublata vnitatem, iam non esset pluralitas fundamentalis, sed actualis. Et ut ait D. Thom. *S. Thom.* 1. p. q. 13. art. 4. ad 4. hoc ipsum pertinet ad perfectam Dei vnitatem, ut vnite contineat ea, quae sunt multipliciter in rebus creatis. Ad tertium, quod attinet ad institutum, concedi potest maior, etiam absque limitatione, quam adhibet Durand. nam proprie *Durand.* loquendo nunquam tribuendum est Deo aliquid, habens rationem imperfectionis nec in se ipso, nec in ordine ad creaturas: nec vlla imperfectio est, Deum sub ratione ideae vnus creaturae non esse ideam alterius, quoniam hoc non arguit vllam imperfectionem in ipso secundum esse actuale, secundum

quod

quod est idea, & exemplar rerum omnium. Neganda vero est assumptio, ad cuius probationem responderetur, solam finitudinem, ac limitationem actualem inuenire imperfectionem, fundamentalem veronequaquam: hæc enim non circumferibit actu perfectionem fundamentaliter distinctam, sed illam relinquit in tota sua amplitudine, & solum est fundamentum vt actu intellectus præcipientis sortiatur pluralitatem actualem, sub qua singulæ perfectiones non concipiuntur, vt infinitæ simpliciter in omni genere, sed solum sub propria ratione formali: & ita imperfectio non est in rationibus ipsis obiectiuis, sed in cognitione ipsa, quæ non adæquatur obiecto prout est in se. Argumentum pro sententia Torrens. solum concludit contra sententiam Durandi, perfectiones eas, de quibus loquitur, non esse distinctas fundamentaliter per respectum ad creaturas, quod verum est. Non tamen probat distinguere per ordinem ad emanationes diuinas quasi in ordine ad ipsas sumatur distinctio fundamentalis perfectionum absolutarum.

Distinctio fundamentalis perfectionum diuinarum quo ad cognosci, minimè pendet à distinctione actuali creaturarum, quibus æquipolent.

CAPVT XI.

I. **D**ictum est de independentia quo ad esse distinctionis fundamentalis perfectionum diuinarum ab actuali creaturarum: nunc dicendum de independentia quo ad cognosci. Difficultas autem huius rei consistit in eo, quod perfectio diuina est re ipsa simplex, & omnino indiuisibilis: fieri autem non potest, vt quod in se vnum est, multipliciter agnoscat absque ordine ad multiplicitatem actualem.

II. Auctores, qui censent distinctionem ipsam fundamentalem non posse consistere absque ordine ad res alias actu distinctas, censent etiam non posse absque eo ipso ordine cognosci. Ita Durand. Godofred. Argentinas quæst. citata art. 3. & 4. & præterea Heruæus in i. d. 2. quæst. 2. §. *Quantum ad secundum*. & quæst. 3. & quodlibet. 3. q. 3. art. 2. 3. & 4. Dionysius Cisterciens. in i. d. 22. quæst. vn. art. 2. conclusione 6. Palatius d. 2. disput. 2. in fine. Et illi quidem congruenter loquuntur: nam res intelligi

nequit absque ijs, quæ pertinent intrinsecè ad eius rationem: ordo autem ad rationes alias actu distinctas pertinet intrinsecè ad distinctionem fundamentalem perfectionum diuinarum: ergo sine ipso cognosci minimè potest: sed omisso hoc fundamento, quod iam supra reieci, suadet eadem sententia. Primo, quoniam intellectus de se non est determinatus ad cognoscendum obiectum vna, vel pluribus notitijs: debet ergo determinari ab obiecto, vel ab alio medio: Deitas vt est obiectum intelligibile, solum determinat ad vnicam sui intellectiōem, quoniam est vna simplex veritas, vniiformiter se habens ad omnem intellectum: ergo, nisi interueniat aliud medium, vel ratio determinans, non poterit intellectus circa ipsam multiplices conceptiones effingere. Hoc vero medium si sit etiam vniiforme, solum determinabit ad vnum modum concipiendi: ergo deueniendum est ad plura alia obiecta cognita actu distincta, quæ possint esse ratio cognoscendi distinctionem fundamentalem perfectionum diuinarum per attributionem ad actualem creaturarum. Secundo mens nostra etiam in rebus creatis non potest actu distinguere rationes formales identificatas in eodem subiecto, nisi videat eas seorsim in distinctis: similiter ergo nisi videat in creaturis actu distinctas perfectiones similes diuinis, non poterit has mutuo discernere. Consequentia est euidens, quoniam diuina sunt magis abscondita ab oculis nostris, quam creata. Antecedens ostenditur, quoniam inter genus summum, & species infimas sunt multi gradus Metaphysici intermedijs, qui nos latent: non nisi quia ignoramus diuersitatem ipsorum realem in diuersis subiectis, quod Durandus exponit ex ijs, quæ discernimus: nam si ex coloribus solum candorem cognoscere-mus, non possemus distinguere colorem à candore: item si nullum alium actum cognoscendi sciremus præter intellectiōem, non possemus constituere discrimen inter cognitionē & intellectiōem: idque per cætera discurrendo patet. Tertio, nihil secundum quid in aliquo genere cognoscitur absque ordine ad id, quod est simpliciter in eodem: distinctio fundamentalis, siue rationis est secundum quid, distinctio actualis est distinctio simpliciter: ergo distinctio fundamentalis, siue rationis perfectionum diuinarum agnoscitur nequit absque ordine, ad distinctiōem realem creatam vel incretam.

Hæc difficultas intelligi potest absolute, vel comparate: hoc est, aut respectu

cuiuscun-

Durand.
Godofred.
Argentinas.
Heruæus.
Cisterciens.
Palatius.

III.